

MSc. záróvizsga tematika szerves kémiából

Szerkezetleírás és anyagi tulajdonságok

Sztereokémia:

térszerkezet, konfiguráció, konformáció, konformációs egyensúly, sztereoizoméria, kiralitás, C.I.P. konvenciók, D-L, R-S nómenklatúra.

Egyedi molekulák elektronszerkezete:

Lewis-képletek, határszerkezetek, tautomériák, MO-elmélet alkalmazása a szerves kémiában, hibridizáció, σ - és π -kötés, delokalizált rendszerek kvalitatív jellemzése, aromaticitás.

Molekulahalmazok tulajdonságai:

kovalens kötések polározottságának, másodlagos kötéseknek, és a molekulák alakjának hatása a fizikai tulajdonságokra.

Aciditás-bázicitás:

pK_A , pK_B , Y- H savak (Y = O, N, S), C – H savak, magányos elektronpáros hetero-atomokat tartalmazó vegyületek bázicitása, karbanionok.

Szerkezetvizsgálat:

NMR-, IR-spektroszkópia, tömegspektrometria alkalmazása.

Reakciómechanizmus, reaktív intermedierek

Szubsztitúció:

gyökös, allilhelyzetű, alifás elektrofil, alifás addíciós-eliminációs, aromás elektrofil, alifás nukleofil, aromás nukleofil.

Addíció: gyökös, elektrofil, nukleofil.

Elimináció: E1, E2, E1cB.

Periciklusos reakciók:

sztereoselektivitás, elektrociklusos, cikloaddíciós, keletrop reakciók, szigmatróp átrendeződések, Woodward-Hoffmann szabály.

Reaktív intermedierek:

karbénium-ionok képződése, stabilitása, lehetséges átalakulásai, átrendeződési reakciói. karbanionok képződése, stabilizált karbanionok. gyökök képződése, stabilitása.

karbének képződése, átrendeződése, reakciói.

nitrének képződése, átrendeződése, reakciói.

allil- és benzil-típusú intermedierek szerepe reakciókban.

σ -komplexek aromás elektrofil és nukleofil szubsztitúciós reakciókban.

irányítási szabályok.

Szintézisek, alkalmazások

Enantiomerek

elválasztása, megkülönböztetése.

Sztereoselektív szintézisek.

Szén – szén kötés

kiépítésére alkalmas

reakciók és kivitelezésük.

Szén – halogén kötés

kiépítési lehetőségei.

Szén – nitrogén kötés

kiépítésére alkalmas

reakciók. Diazóniumsók

és diazo-metán előállítása

és reakciói, a reakciók

kivitelezése.

Szén – oxigén kötés

kiépítésére alkalmas

reakciók. Oxigéntartalmú

szénvegyületek egymásba

alakítása, a reakciók

kivitelezése.

Szén – foszfor kötés

tartalmazó vegyületek

előállítása és alkalmazása

szintézisekben.

Grignard – reagensek

előállítása és reakciói, a

reakciók kivitelezése.

Elimináción alapuló

lebontásos reakciók.

Nem organogén elemek,

illetve ezek vegyületeinek

felhasználása szerves

szintézisekben.

Védőcsoportok

felhasználása szerves

szintézisekben.

Természetes szénvegyületek

Aminosavak,
peptidek, fehérjék,
kémiai és szerkezeti
jellemzése.

Peptidek és fehérjék
szintézise, analízise.

(szekvenálás)

Fehérjék
térszerkezetének
jellemzése.

Mono-, di és
oligoszacharidok:
Konstitúció,
konfiguráció és
térszerkezet.

Monoszacharidok
kémiai jellemzői,
származékaik
(oxidál és redukált
cukrok),
analitikájuk.

A nukleinsavak
alaptípusai, RNS
és DNS
építőelemek.
Mutációk,
térszerkezet, W.-
C.,

Kémiai jellemzőik,
DNS szintézis.

Transzkripció,
transzláció, PCR,
tRNS, riboszóma,
szekvenálás

Lipidek

Gliceridek, viaszok,
foszfolipidek,
terpének,
karotinoidok,
szteroidok

Alkaloidok,
vitaminok,
antibiotikumok.

Kémiai technológia

Gyártással
kapcsolatos
alapfogalmak.

Vegyipari gyártás
folyamata és
ábrázolása.

Vegyipar fő
nyersanyagai.
Szakaszos és
folyamatos
technológiák.

A szerves kémiai ipar
alapanyagai. A kőolajból
levezethető fontosabb
alapanyagok (etilén,
propilén, butadién,
aromások).

C1 kémia (metanol,
formaldehid, hangyasav,
hidrogén-cianid)

Nagy volumenben
gyártott szerves anyagok.

Olefinek. Aromások.

Oxigéntartalmú
vegyületek (etilén-oxid,
etilén-glikol,
formaldehid).

Nitrogéntartalmú
vegyületek (akrilnitril,
toluol-diizocianát).

Halogénezett vegyületek
(1,2-diklór-etán, vinil-
klorid).

Homogén katalízis ipari
alkalmazása (acetaldehid
(Wacker), ecetsav
(Monsanto)).

Szerves műtrágyák
(karbamid).

Nagy volumenben
gyártott szerves
alapanyagok
(savak és lúgok).

Salétromsav

Kénsav

Sósav

Foszforsav

Ammónia

Klóralkáli ipar